

خطباتِ ہود

(خطباتِ جمعہ)

۱۹۳۱-۱۹۳۲ء

فروڈہ

سیدنا حضرت مرزا بشیر الدین محمود احمد المصلح الموعود

خلیفۃ المسیح الثانی

جلد ۳

زیر اہتمام

KHUTUBĀT-I-MAHMŪD

by : HADRAT MIRZA BASHIR-UD-DIN MAHMŪD AHMAD
KHALIFATUL MASIH II

Published by:

Islām International Publications Ltd.

Islāmabad, Sheephatch Lane,

Tilford, Surrey GU 10 2 AQ

U.K.

Printed by:

Raqeem Press,

Islamabad, Tilford, Surrey

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
نَحْمَدُهُ وَنُصَلِّیْ عَلٰی رَسُوْلِهِ الْکَرِیْمِ

پیش لفظ

اللہ تعالیٰ کے فضل و احسان سے فضل عمر فاؤنڈیشن کو حضرت مصلح موعود کے خطبات جمعہ کی تیرہویں جلد احباب کی خدمت میں پیش کرنے کی سعادت نصیب ہو رہی ہے۔ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰی ذٰلِکَ۔ اس جلد میں ۱۹۳۱ء، ۱۹۳۲ء کے ۷۸ خطبات جمعہ شامل ہیں۔

حضرت فضل عمر سلطان الہیان کے خطبات علوم و معارف کا انمول خزانہ ہیں اور یہ سنگوئی کے الہامی الفاظ "وہ علوم ظاہری و باطنی سے پُر کیا جائے گا" پر شاہد ناطق ہیں۔ حضرت مصلح موعود کا دور خلافت جو کم و بیش ۵۲ سال پر محیط ہے۔ ایک تاریخ ساز دور تھا۔ اس نہایت کامیاب طویل دور میں حضور کے خطبات نے جماعت کی علمی و روحانی ترقی اور تعلیم و تربیت میں نہایت اہم کردار ادا کیا۔

ہمارا یہ روحانی و علمی ورثہ سلسلہ کے لڑیچ میں بکھرا پڑا تھا۔ اور جماعت کے دوستوں کو اس سے استفادہ کرنا مشکل تھا۔ فضل عمر فاؤنڈیشن اس جماعتی ضرورت کو پورا کرنے کے لئے ان خطبات کو کتابی شکل میں شائع کر رہی ہے۔

اللہ تعالیٰ ہمیں ان خطبات سے پورے طور پر استفادہ کرنے اور جماعتی ذمہ داریوں کو احسن رنگ میں ادا کرنے کی توفیق عطا فرمائے۔ آمین

فہرست مضامین خطبات محمود

(خطبات جمعہ ۳۲-۱۹۳۱ء)

جلد ۱۳

صفحہ	موضوع خطبہ	تاریخ نچیان فرمودہ	خطبہ نمبر
۳	نئے سال سے فائدہ اٹھاؤ	۲ جنوری ۱۹۳۱ء	۱
۶	غیر مبائعین کے پیچھے نماز	۹ جنوری	۲
۱۶	دہریت اور الحاد کی رو کو روکو	۱۶ جنوری	۳
۲۷	رمضان المبارک رسول کریم ﷺ کی عید ہے	۲۳ جنوری	۴
	حضرت مسیح موعودؑ کے ایک حوالہ کی تشریح اور	۳۰ جنوری	۵
۳۵	تبلیغی اشتہارات کے متعلق اعلان		
۴۱	تبلیغی سرگرمیوں میں اضافہ کی ضرورت	۱۶ فروری	۶
۵۴	دین اور دنیا دونوں کیلئے رمضان کی کیفیت پیدا کرو	۱۳ فروری	۷
۶۷	عید میں عید	۲۰ فروری	۸
۷۴	قومی نقائص اور کمزوریاں	۲۷ فروری	۹
۸۶	شجر احمدیت کے پھل لانے کا وقت	۶ مارچ	۱۰
۹۴	قومی اصلاح کیلئے عملی کوشش	۱۳ مارچ	۱۱
۱۰۳	خلیفہ اور نظام سلسلہ کا احترام	۲۰ مارچ	۱۲
۱۱۲	مسلمان غیروں کے مقابلہ میں متحد ہو جائیں	۲۷ مارچ	۱۳
۱۲۹	ہم دین کو دنیا پر مقدم رکھیں گے	۳ اپریل	۱۴
۱۳۵	خُذُوا حِذْرَکُمْ کے حکم الہی پر عمل کرو	۱۰ اپریل	۱۵
۱۴۶	جماعت احمدیہ منصوری کی ذمہ داریاں	۲۴ اپریل	۱۶

ب

صفحہ	موضوع خطبہ	تاریخ بیان فرمودہ	خطبہ نمبر
۱۵۰	جماعت احمدیہ کا ہر فرد بیدار ہو	۱۵ / مئی ۱۹۳۱ء	۱۷
۱۶۲	قاضی محمد علی صاحب کیوں تعریف کے مستحق ہیں	۲۹ / مئی	۱۸
۱۷۱	جماعت احمدیہ کی چالیس سالہ جوہلی منائی جائے	۵ / جون	۱۹
۱۸۵	جمعہ کی رات کو ہر احمدی تہجد پڑھے	۱۲ / جون	۲۰
۱۹۰	بیٹالہ میں جماعت احمدیہ کا کامیاب جلسہ	۱۹ / جون	۲۱
۲۰۲	اپنی دوستیاں خدا تعالیٰ کے مقرر کردہ اصول کے ماتحت رکھو	۲۶ / جون	۲۲
۲۰۹	حضرت مرزا سلطان احمد صاحب کا انتقال	۳ / جولائی	۲۳
۲۱۷	حضرت مسیح موعود علیہ السلام کے طرز تحریر کی تقلید کرو	۱۰ / جولائی	۲۴
۲۲۳	حقیقی ایمان اور یقین نبی کے ذریعہ حاصل ہوتا ہے	۱۷ / جولائی	۲۵
۲۳۲	روحانی اور دنیوی مراتب اربعہ	۷ / اگست	۲۶
۲۳۸	خدا تعالیٰ سے ملنے کی حسرت نہیں بلکہ ارادہ پیدا کرو	۱۴ / ستمبر	۲۷
۲۴۶	مرمت مسجد لندن اور چندہ خاص کی تحریکیں	۱۱ / ستمبر	۲۸
۲۵۷	کامل جماعت وہی ہو سکتی ہے جو ہر قسم کی قابلیتیں ظاہر کرے	۲۵ / ستمبر	۲۹
۲۶۳	ما یوسی اور ناقص انکسار، کبر اور خود پسندی سے بچو	۹ / اکتوبر	۳۰
۲۶۷	قربانی کا مطالبہ نہیں بلکہ بیچ کو صحیح جگہ پر ڈالنے کا مشورہ ہے	۲۳ / اکتوبر	۳۱
۲۷۲	سخت مخالفت کے باوجود جماعت کو آگے بڑھنا چاہئے	۶ / نومبر	۳۲
۲۷۸	مسئلہ کشمیر اور جماعت احمدیہ	۱۳ / نومبر	۳۳
۲۸۸	ایذا دینے والوں سے محبت اور شفقت کا سلوک کرو	۲۰ / نومبر	۳۴
۲۹۶	سالانہ جلسہ کی قدر و قیمت کا اندازہ نہیں کیا جاسکتا	۱۱ / دسمبر	۳۵
۳۰۲	مہمان نوازی کے متعلق ضروری ہدایات	۱۸ / دسمبر	۳۶

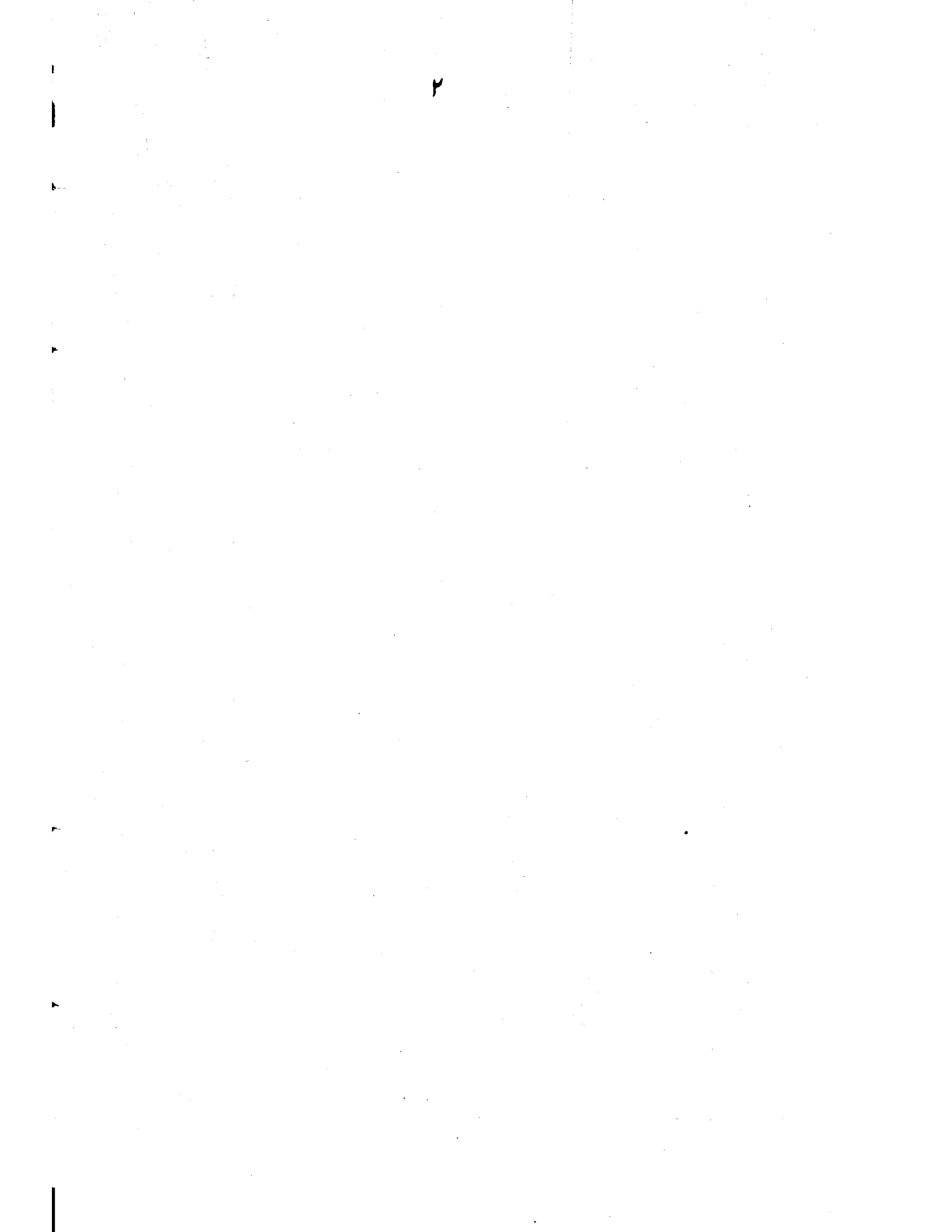
صفحہ	موضوع خطبہ	تاریخ بیان فرمودہ	خطبہ نمبر
۳۰۹	مومن کی عملی زندگی اور سورۃ فاتحہ	۲۵/ دسمبر ۱۹۳۱ء	۳۷
	نظام جماعت کے احترام اور دعوت الی اللہ پر زور	۸/ جنوری ۱۹۳۲ء	۳۸
۳۲۳	دینے کی تحریک		
۳۳۰	رمضان المبارک سے فائدہ اٹھاؤ	۱۵/ جنوری	۳۹
۳۳۳	مسلمانان کشمیر کی مال اور دعا سے مدد کرو	۲۲/ جنوری	۴۰
۳۳۳	حق دار کو اس کا حق فوراً ادا کرو	۲۹/ جنوری	۴۱
۳۳۸	مسلمانان کشمیر کی مدد کرو اور فتنہ و فساد سے بچو	۵/ فروری	۴۲
	دعوت الی اللہ پر زور دو اور مخالفین	۱۲/ فروری	۴۳
۳۶۲	کاؤر دل سے نکال دو		
۳۷۶	کشمیر کے مظلومین کی امداد کرو	۱۹/ فروری	۴۴
۳۸۰	امید سے ہی ہر قوم ترقی کر سکتی ہے	۲۶/ فروری	۴۵
۳۹۰	دینی اور دنیوی امور میں مایوسی سے بچو	۴/ مارچ	۴۶
۳۹۳	تمام مخلوق ایک دوسرے سے وابستہ ہے	۱۸/ مارچ	۴۷
۳۹۸	خدا کا فضل اپنے ساتھ تکالیف بھی رکھتا ہے	۲۵/ مارچ	۴۸
۴۰۲	مومن کی نگاہ ہر طرف ہونی چاہئے	یکم اپریل	۴۹
۴۰۷	اللہ تعالیٰ کے فضلوں پر امید اور یقین رکھو	۸/ اپریل	۵۰
	دنیا کی ترقی کا مدار اور اللہ تعالیٰ کے قرب کا حصول	۱۵/ اپریل	۵۱
۴۲۲	الہام الہی پر منحصر ہے		
۴۳۲	ہر نیکی استقلال کے ساتھ کرنی چاہئے	۲۲/ اپریل	۵۲
۴۳۷	کامیابی کیلئے کامل اطاعت ضروری ہے	۲۹/ اپریل	۵۳
۴۴۷	جماعت احمدیہ کی شاندار مالی قربانی	۱۳/ مئی	۵۴
	ہر کام میں ہمیں دوسروں سے نمایاں	۲۰/ مئی	۵۵
۴۵۱	غلبہ حاصل ہونا چاہئے		

صفحہ	موضوع خطبہ	تاریخ بیان فرمودہ	خطبہ نمبر
۴۶۴	دوسروں کی اصلاح کیلئے گداز اور سوز پیدا کرو	۲۷ / مئی ۱۹۳۲ء	۵۶
۴۷۹	تعلیم الاسلام ہائی سکول کے قیام کا مقصد	۳ / جون	۵۷
۴۹۳	ہر احمدی قیام امن کیلئے جدوجہد کرے	یکم جولائی	۵۸
۵۱۳	نوجوان اپنی ذمہ داریوں کو محسوس کریں	۸ / جولائی	۵۹
۵۱۹	حقیقی بہادر بننے کی کوشش کریں	۲۹ / جولائی	۶۰
۵۲۶	حقیقی پکار خدا کیلئے ہی ہے	۵ / اگست	۶۱
۵۳۳	اذان کی حکمتیں اور نماز باجماعت کی تاکید	۱۲ / اگست	۶۲
۵۴۰	قرآن کریم کو سمجھنے اور اس پر عمل کرنے کی کوشش کرو	۱۹ / اگست	۶۳
۵۵۲	جماعت کے مخلصین سے قربانیوں کا مطالبہ	۲۶ / اگست	۶۴
۵۶۸	ہماری ہمدردی کا دائرہ وسیع ہونا چاہئے	۲ / ستمبر	۶۵
۵۷۲	ہر کام میں استقلال سے کام لینا چاہئے	۹ / ستمبر	۶۶
۵۷۸	امراء اور حکام کو دعوت الی اللہ کی جائے	۱۶ / ستمبر	۶۷
۵۸۷	اسی دنیا میں جنت حاصل کرنے کی کوشش کرو	۲۳ / ستمبر	۶۸
۶۰۲	ہر گھڑی میں صراطِ مستقیم طلب کرو	۷ / اکتوبر	۶۹
۶۰۷	جرات اور موقع شناسی سے کام لینا چاہئے	۱۴ / اکتوبر	۷۰
۶۱۱	دعوت الی اللہ	۲۱ / اکتوبر	۷۱
۶۱۷	اللہ تعالیٰ سے ہم کلام ہونے کی سعادت حاصل کرو	۲۸ / اکتوبر	۷۲
۶۲۸	جلسہ سالانہ بہت بڑی نعمت ہے	۲۵ / نومبر	۷۳
۶۳۵	خاکساری مذہب کا ایک ضروری جزو ہے	۲ / دسمبر	۷۴
۶۴۰	حقیقی نیکی کا سلسلہ ہمیشہ جاری رہتا ہے	۹ / دسمبر	۷۵
۶۴۷	السَّلَامُ عَلَيْكُمْ کہنے کی تاکید	۱۶ / دسمبر	۷۶
۶۵۴	اسلام ہی زندہ خدا پیش کرتا ہے	۲۳ / دسمبر	۷۷
۶۶۳	تم خدا اور اس کے رسول کے متناہ ہو	۳۰ / دسمبر	۷۸

انڈیکس

۳	۱- آیاتِ قرآنیہ
۶	۲- احادیث
۹	۳- الہامات حضرت مسیح موعودؑ
۱۰	۴- اسماء
۱۴	۵- مقامات
۱۶	۶- کتابیات

آيات قرآنية

١٩٣	التَّهْلُكَةِ (١٩٦)	٣٩٩	فِيهِ ظَلُمْتُ (٢٠)	٣٩٩	فِيهِ ظَلُمْتُ (٢٠)	الفاتحة
	كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ	٦٢١	يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا (٢٤)	٦٢١	يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا (٢٤)	الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
	غَلَبَتْ (٢٥٠)		عَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ		عَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ	الْعَالَمِينَ (٢)
	لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ	٢٣٠	كُلَّهَا (٣٢)	٢٣٠	كُلَّهَا (٣٢)	'٢٦٥'٢٥٦
٣٦٠	نَفْسًا (٢٨٤)	٥٣٤	أَقِيمُوا الصَّلَاةَ (٣٣)	٥٣٤	أَقِيمُوا الصَّلَاةَ (٣٣)	'٣٩٦'٣٩٣'٣٨٦٥'٣٨٣'٣١٢'٢٦٦
	أل عمران		لَاخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ		لَاخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ	٦١١'٦٥٢'٥٤٢'٥٤٥'٥٦٨
	تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا	٢٣٣	يَحْزَنُونَ (٣٩)	٢٣٣	يَحْزَنُونَ (٣٩)	٦٥٤ (٣)
	وَأَبْنَاءَكُمْ (٦٢)		وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ... إِلَيْهِ		وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ... إِلَيْهِ	٣١٤ (٣)
٢٣٢'٢١٣	فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ	٢٨٩	رَاجِعُونَ (٣٤'٣٦)	٢٨٩	رَاجِعُونَ (٣٤'٣٦)	٦١١'٦٥٤
٣٢٦	إِنخِرَانًا (١٠٣)	٢٩٣'٢٩٠		٢٩٣'٢٩٠		٥٢٦
١٢	أَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ (١١١)	٥٣٠	لَا تَقُولُوا رَاعِنَا (١٠٥)	٥٣٠	لَا تَقُولُوا رَاعِنَا (١٠٥)	٦٥٤'٦٢٢'٦١٤
	جَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ	٢٤٠	وَلِكُلِّ وِجْهَةٌ (١٣٩)	٢٤٠	وَلِكُلِّ وِجْهَةٌ (١٣٩)	إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
٥٨٨	وَالْأَرْضُ (١٣٣)	١٣٦	مِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ (١٥٠)	١٣٦	مِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ (١٥٠)	(٢)
	النِّسَاء	٣١	يَتَّبِعَنَّ لَكُمْ (١٨٨)	٣١	يَتَّبِعَنَّ لَكُمْ (١٨٨)	صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ
٩	فَأَنْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ (٣)	٩	هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ (١٨٨)	٩	هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ (١٨٨)	عَلَيْهِمْ (٤)
	فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ		وَأَتُوا الْبَيْتَ مِنْ		وَأَتُوا الْبَيْتَ مِنْ	غَيْرِ الْمَغْضُوبِ
٢٣٣	أَنْعَمَ اللَّهُ (٤٠)	٥٤٨'٣٥٣	أَبْوَابِهَا (١٩٠)	٥٤٨'٣٥٣	أَبْوَابِهَا (١٩٠)	عَلَيْهِمْ (٤)
١٣٤	تُحَذِّرُكُمْ (٤٢)		الْفِتْنَةَ أَشَدَّ مِنْ		الْفِتْنَةَ أَشَدَّ مِنْ	البقرة
	تَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا	١٦٨	الْقَتْلِ (١٩٢)	١٦٨	الْقَتْلِ (١٩٢)	أَلَمْ ذَلِكَ الْكِتَابُ (٣'٢)
٣٦٣'٣٦٣	يَرْجُونَ (١٠٥)	١٣٣'١٢	فَاعْبُدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ	١٣٣'١٢	فَاعْبُدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ	٥٣٠
	المائدة		مَا عَتَدَى (١٩٥)		مَا عَتَدَى (١٩٥)	٥٣٩٥'٥٣٦
	فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ		لَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى		لَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى	أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (٦)
						٥٣٦ (٦)
						أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ
						الْمُفْسِدُونَ (١٣)
						٣٤١
						أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ

يس	التحل	٥٥٣'٥٥٢	فَقَاتِلَا (٢٥)
يُخَسِرَةٌ عَلَى الْعِبَادِ	الَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا		يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا
٢٢٢	٥٤٥'٥٤٣ (٩٣)	٨١	لَا تَسْقُلُوا (١٥٢)
مَا يَأْتِيهِمْ (٣١)	بَنِي إِسْرَائِيلَ		الاعراف
الزُّمَرِ	أَمَرَ نَامُتْرَ فِيهَا فَفَسَقُوا		رَحْمَتِي وَسِعَتْ
إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ	فِيهَا (١٤)	٣٨١'٢٢٢	كُلُّ شَيْءٍ (١٥٤)
٢١٣	٥١٣'٢٢٣		أَكْنُتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا
جَمِيعًا (٥٣)	كُلًّا نُمِدُّ هُوًّا لَاءِ (٢١)	٦٦١	بَلَى (١٤٣)
حَمِ السَّجْدَةِ	لَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ (٣٤)		الانفال
إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ	مَنْ كَانَ فِي هَذِهِ		وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ
٢٦٦	٥٨٤	٢١'١٩'١٨	...يَسْتَغْفِرُونَ (٣٣)
ثُمَّ اسْتَقَامُوا (٣١)	أَعْمَى (٤٣)		التوبة
الشُّورَى	كُلُّ يَعْمَلُ عَلَى		لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ
لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ (١٢)	شَاكِلَتِهِ (٨٥)		كَلِمَةٍ (٣٣)
٢٠٣	٥٨٣		هُوَ أُذُنٌ (٦١)
الْأَحْقَافِ	طَه		عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ (١٢٨)
بَلَغَ أَشُدَّهُ (١٦)	قُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا (١١٥)	٢٣٣	يُوسُفَ
١٤٣'١٤١	٨٣	١٥٥'١٣٦	لَا يَتَّخِذُ مِنْ رُوحِ
الْفَتْحِ	الانبياء		اللَّهِ (٨٨)
إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ (١١)	وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ (٣١)	٥٣٠	الرَّعْدِ
٢٣١	٣٩٨		لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ (١٥)
الذُّرِّيَّتِ	التُّورِ		إِبْرَاهِيمَ
وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ	يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِيُؤَادَا		ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً
٢٨٦	٥٥٦	٢١٣	طَبِيبَةً (٢٥)
وَالْإِنْسِ (٥٤)	الشُّعْرَاءِ		تُوتِنِي أَكَلَهَا كُلَّ حِينٍ (٢٦)
الرَّحْمَنِ	وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ	٥٢٩	
الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ	الْأَقْرَبِينَ (٢١٥)		
٢٣٠	٩٢'٩٠		
(٥٦٢)	الأحزاب		
كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي	فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى	٨٤	
٢٠٣	نَحْبَهُ (٢٣)		
شَأْنِ (٣٠)	٥٩٣'٥٥٥		
الجمعة	هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي		

٥٦٢	صَدْرَكَ (٢) الْعَلَق	٣٨٨	وَالْتَرَعِبْتَ غَرْقًا (٣٢)	٦٣٢	الْأَيْمِينَ (٣) الْمُنْفِقُونَ
٢٣٠	الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (٥) الْقَارِعَةَ	٥٦٦	وَأِذَا الْحَنَّةُ أُرْلِفَتْ (١٣)	٥٩٢	لَعْنًا رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ (٩)
٣	فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ (٨) وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ		الْفَجْرِ فَادْخُلِي فِي عِبْدِي		التَّحْرِيمِ قُوَّاءَ أَنْفُسِكُمْ وَأَهْلِيكُمْ
٣	مَوَازِينَهُ... هَاوِيَةً (١٠٩) النَّصْر	٢٣١	وَادْخُلِي جَنَّتِي (٣١٣٠)	٦٣٣، ٣٤٥	نَارًا (٤) النَّبَأِ
٩٤	يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ (٣)		أَلَمْ نَشْرَحْ أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ	٥٥٠	يَلِيَّتِي كُنْتُ تُرَبًّا (٣١)

۶ احادیث

۵۳۳	کہہ کر نماز پڑھیں	مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	۱۳۲	ا	أَكْرَمُ مَوَاسِدِ قَوْمٍ
	آنحضرت ﷺ نے حضرت عائشہؓ کو فرمایا اگر کھیل دیکھنا چاہتی ہو تو میرے پیچھے کھڑی ہو کر کندھوں کے	مَنْ قَالَ هَلَكَ الْقَوْمُ	۲۸۹		الْإِمَامُ جَنَّةٌ
۱۳۸	اوپر سے دیکھ لو	مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ	۳۲۰		أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي
	آنحضرت ﷺ مجلس میں کثرت سے استغفار پڑھا کرتے تھے	ن	۱۳۲		أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبَ
۵۳۶	انسان کو جب جنت میں داخل کیا جاوے گا تو اسے ایک مہل پر سے گذرنا ہو گا جس کا نام جَنَسْرُ الصَّرَاطِ ہے	نُصِرْتُ بِالرَّعْبِ	۱۳۷		إِنِّي أَخِيْرُ الْأَنْبِيَاءِ
۵۱۹'۳۳۳	اگر جوش آئے تو بیٹھ جاؤ یا پانی پی لیا وہاں سے ہٹ جاؤ	احادیث بالمعنی		ت	التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ
۱۶۷	اگر کوئی شخص ٹوٹا کی نیت سے اپنی بیوی کے مونہ میں ایک لقمہ بھی ڈالتا ہے تو اس کے لئے ثواب اور نجات کا موجب ہو جاتا ہے	ایک صحابی کے ارکان اسلام پر عمل کے عہد پر فرمایا: اگر اس نے حج بولا ہے تو نجات پائیگا	۳۹۱		تَخْلُقُوا بِأَخْلَاقِ اللَّهِ
۳۳۹	اگر کوئی شخص کسی مومن کا جنازہ پڑھے اور میت کے ساتھ قبرستان تک جائے تو اسے بڑا ثواب ملتا ہے	آخری زمانہ کے فتنہ کے متعلق نوح سے لے کر آخر تک انبیاء خبریں دیتے آئے ہیں	۳۰۶ تا ۳۰۳	ح	حَتَّى عَلَى الصَّلَاةِ
۶۵۲	آنحضرت ﷺ نے اپنے بعض غریب صحابہؓ سے فرمایا: آؤ میں تمہیں چند	اظہار میں دیر کرنا قوی جاہی کے آثار ہیں	۵۳۵'۵۳۳		حَتَّى عَلَى الْفَلَاحِ
		اگر تم آگ میں کود پڑتے تو خود کشی کرتے	۲۹۶	ک	كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ
		اگر دو مسلمان بھی کہیں ہوں تو اذان دے کر ہاتھ نماز پڑھیں	۵	ل	لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ
		امام وہ ہونا چاہئے جو اتنی ہی ہو	۳۸۶		لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ
		اگر سفر میں ہوں تو بھی اذان اور اقامت	۲۷۱	م	مَا لَاعَيْنَ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ
			۲۱۳		مَا لَمْ يُعْزَرْ عَزْرٌ
			۱۹۱		مَنْ أَطَاعَ أَمِيرِي

۵۴۳	اُسے جھکا لگتا ہے اور وہ جنت کے قریب ہو جاتا ہے..	۲۹۹	اُسے پن کر مسجد میں آئے تو آپ ﷺ کا چہرہ مبارک غصہ سے سرخ ہو گیا اور فرمایا: دینے کے یہ معنی تو نہ تھے کہ خود پن نو	۵۶۵	کلمات سکھاؤں اگر ان کا ورد کرو گے تو ۵۰۰ سال پہلے جنت میں جاؤ گے بعد کے دن سے متعلق فرمایا: اس میں ایک خاص وقت قبولیت دعا کا ایسا آتا ہے جس میں خدا تعالیٰ کی برکات نازل ہوتی ہیں
۳۷۸	اُسے کہہ دو کہ آج رات میرے خدا نے تمہارے خداوند کو مار دیا ہے	۶۳۸	ایک جنگ کے موقع پر مسلمانوں نے ایک شخص کو دیکھا کہ بڑھ بڑھ کر جنگ میں حصہ لے رہا ہے فرمایا: اگر کسی نے دنیا میں دوزخی دیکھنا ہو تو وہ اس شخص کو دیکھ لے ایمان کی ادنیٰ علامت یہ ہے کہ اگر مومن بندے کو آگ میں بھی ڈال دیا جائے تب بھی وہ ایمان ترک کرنا	۵۴۲	ایک دفعہ ایک شخص نے عرض کیا کہ اگر میں اپنی بیوی کو بدکاری کرتے ہوئے اپنی آنکھوں سے دیکھوں تو کیا اُسے مار دوں.. فرمایا: نہیں اگر تم اسے مارو گے تو قاتل اور خونی کبھے جاؤ گے
۲۳۸	کھا کر نہ آیا کرو	۶۲۳، ۶۲۳	گوارہ نہ کرے	۳۷۰	ایک دفعہ رات کو معمولی سا شور ہوا سارے صحابہؓ ہتھیار بند ہو کر باہر نکل آئے اور بعض مسجد میں جمع ہو گئے فرمایا: وہی لوگ زیادہ ہوشیار تھے جو مسجد میں جمع ہوئے کیونکہ مسجد مسلمانوں کے جمع ہونے کی جگہ ہے
۵۴۳	جب سوتے سے آدمی اٹھے تو چاہئے کہ ہاتھ دھو کر برتن میں ڈالے جس کے ہاں دو لڑکیاں ہوں اور وہ	۶۳۰، ۶۳۲	بہترین نیکی وہ ہے جو زیادہ دیر تک قائم رہے	۳۸۸	ایک دفعہ رسول کریم ﷺ بیٹھے ہوئے تھے صحابہؓ بھی پاس جمع تھے کہ قریب سے ایک جنازہ گزارا صحابہؓ نے مرنے والی کی تعریف کی تو آپؐ نے فرمایا جنت اس کے لئے واجب ہو گئی
۲۳۸	انکی صحیح تربیت کرے تو میں اس کے ساتھ جنت کا وعدہ کرتا ہوں	۳۵۲	بہترین عبادت وہی ہے جس پر مداومت اختیار کی جائے	۲۷۰	ایک دفعہ رسول کریم ﷺ نے حضرت عمرؓ کو ریشمی جببہ دیا آپؐ
۶۳۶	جس نے اَلسَّلَامُ عَلَیْكُمْ کہا اُس کے نام دس نیکیاں... اور جس نے اَلسَّلَامُ عَلَیْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَکَاتُہُ کہا اس کے نام تیس نیکیاں کھسی گئیں	۲۹۵	پاجامہ اس طرح نہیں ہونا چاہئے کہ ٹخنوں سے نیچے ہو	۳۹۵	حضرت عمرؓ کو ریشمی جببہ دیا آپؐ
۲۳۱	جس نے شادی نہیں کی اور اسی حالت میں مر گیا اس کی عمر ضائع ہو گئی	۲۲۲	تجدید خدا تعالیٰ کو اس قدر پسند ہے کہ مجھے خطرہ ہے کہ اسے فرض نہ بنا لیا جائے		
۶۵۰	جو سلام کہتا ہے اُسے دس نیکیاں ملتی ہیں		ایک شخص تمام غمراہیے افعال کرتا رہتا ہے کہ دوزخ کے قریب جا پہنچتا ہے مگر عین دروازہ پر جا کر		
۳۹۵	جو شخص یہ کہتا ہے کہ ستاروں کی گردش سے بارش ہوگی وہ کافر ہے				

منافق جب روایت کرتا ہے تو جھوٹ	حقیقی توبہ کرنے پر اللہ تعالیٰ کی	جو شخص پہلے اپنے بھائی سے معافی
۵۵۷	۳۱۳۷۳۱۱	مانگتا ہے وہ پانچ سو سال پہلے جنت میں
----- ہوتا ہے	رحمت سے جنت میں چلا گیا	داخل ہوتا ہے
آنحضرت ﷺ نے فرمایا: میرا گھر مدینہ	۱۰۵	۳۲۷
میں ہے میں مدینہ ہی میں جاؤں گا	۱۰۵	جو شخص خدا کے لئے مجھے بھکتا ہے خدا
۵۹۳	۱۰۵	اس کو ساتویں آسمان پر لے جاتا ہے
بعده نوافل کے ذریعہ خدا کے اتنا	فلاں کے ہاتھ میں میں کسمری کے	۳۳۲
۳۹۹	۳۹۹	جو شخص مسجد میں باجماعت نماز کے لئے
تربیب ہو جاتا ہے کہ خدا فرماتا ہے کہ	نگن دیکھتا ہوں	انتظار کرتا ہے وہ دراصل نماز ہی میں
۳۳۳	۲۹۰	ہوتا ہے
میں اس کے ہاتھ ہو جاتا ہوں	قرآن کے سات بلن ہیں	خطبہ کا وقت اس وقت تک ہے جب تک
نمازوں میں اپنی صفوں کو درست کرو	کنواری عورت کا سکوت ہی اسکی	۳۱۳
۳۳۱	۳۲۳	امام مصلیٰ کی طرف نہ جائے.....
ورنہ تمہارے دل ٹیڑھے ہو جاویں گے	رضامندی ہے	اگر کوئی حکم توڑے تو اشارہ سے سمجھایا
۳۶۳	۳۹۲۳۹۱	۳۰۶
ہر شخص اپنے اعمال کا آپ ذمہ دار ہوگا	کئی دفعہ ایسا ہوتا ہے کہ کسی شخص کا	جاسکتا ہے
۲۶۵	۳۰	آنحضرت ﷺ رمضان میں تاویلا
ہر کافر و مومن کا ایک گھر جنت میں	دل سارے کا سارا سیاہ ہو جاتا ہے	کو مؤذن مقرر فرمایا کرتے تھے
ہوتا ہے اور ایک روزخ میں	۳۰	رسول کریم ﷺ نے پسند فرمایا ہے
۳۰	۶۳۳	۳۱
ایک صحابی نے عرض کی یا رسول اللہ!	حضرت محمد ﷺ نے اپنی اولاد کے	کہ روزہ جلد انظار کرنا چاہئے
۲۹۶	۳۱	ایک آدمی نے سو (۱۰۰) قتل کئے.....
ذرا کیجئے میں بھی آپ کے ساتھ ہوں	لئے صدقہ حرام فرمایا ہے	
فرمایا ہاں ایسا ہی ہوگا	۳۱	
۲۹۶	۱۵۷	
یتیم کو ڈکھ نہ دو اسکی دعا عرش الہی کو	منافق کی علامت یہ ہے کہ وہ عشاء	
۳۳۸	۱۵۷	
ہلا دیتی ہے	اور فجر کی نماز میں نہیں آتا	
	منافق کی یہ بھی علامت ہے کہ وہ	
	دھوکا دیتا ہے	

الہامات حضرت مسیح موعودؑ

فارسی الہام	اردو الہامات	عربی الہامات
دیر آمدہ زراہِ دُور آمدہ ۲۰۰	آگ سے ہمیں مت ڈراؤ آگ ہماری	جَحْرِیُّ اللّٰهِ فِی حُلَلِ الْأَنْبِیَاءِ
	۱۸۲ غلام بلکہ غلاموں کی غلام ہے	۶۳۷
	دنیا میں ایک نذیر آیا پر دنیا نے اسے قبول	۷۳
	نہ کیا... اسکی سچائی ظاہر کر دے گا	مُبَارَكٌ وَ مُبَارِكٌ وَ كُلُّ أَمْرِ مُبَارَكٌ یُحْعَلُ فِیْهِ
	۳۹۰ ۲۷۳ ۱۸۰	۳۳۹
	۲۰۰ غلام احمد کی جیسے	وَلَا تُنْفِیْ لَكَ مِنْ الْمُخْزِیَاتِ ذِکْرًا
		۲۱۰ ۲۰۹
		یُرِيدُونَ أَنْ یُرَوْا ظَمَنَكَ ۱۷۲

اسماء

۳۸۹'۳۹۱	تیمور	۲۵۷	افلاطون	۲۹'۳۸	ابراہیمؑ حضرت
	ش	۳۶۹	امان اللہ خان	۵۱۳'۳۸۲'۳۰	
۶۱۵'۶۱۳'۶۱۸	ثناء اللہ مولوی	۵۵۳'۵۵۲	انصار	۵۲۱	آبرہہ
	ج	۵۱۸	انصار اللہ	۶۱۳'۱۵۲	ابلیس
'۳۰۰'۲۹۸'۲۹۷	جلسہ سالانہ	۲۷۷	انعام اللہ شاہید	۱۳۵'۶۶	ابن جریر
۳۰۷'۳۰۶'۳۰۳		۳۵۳	انگریز	۱۸۲'۸۱	ابن عباسؓ
۵۲۸	جماعت علی شاہ امیر	۲۱۳	الاحدیث (جماعت)	۵۹۹'۵۹۸	ابن عقیل
۲۱۳	جماعت غزنویہ	۵۹۶'۵۰۱	ایٹیشن سرڈینزل	۲۹۳'۵۸	ابوبکر حضرتؓ
'۳۷۰'۳۳۳'۳۲۷	جنت	۳۹۰	ایلیٹ	'۳۲۶'۱۵۲'۱۳'۱۳۰	ابوجہل
۶۶۵'۶۳۶'۵۸۹'۵۸۷'۵۶۵			ب	۵۳۰'۵۱۵'۵۱۳'۳۸۶	ابو حنیفہؒ امام
۱۱۳	جواہر لال نرو	۳۹۱	بابر	۲۹۳'۱۳۰	ابوسفیان
۶۵۵	جینی	۶۳۹'۲۱۳	بشیر احمد میاں	۱۷۳	آتھم
	ح	۳۷۳'۳۷۰'۳۵۲	بنی اسرائیل	۵۲۱	احرار
۲۸۳'۲۸۳	حاتم طائی	۲۶۸	بھڑ	۵۸۶'۳۲۰	آدمؑ حضرت
۶۲۳'۲۱۳	حشمت اللہ خان ڈاکٹر	۱۱۸	بھگت سنگھ	۵۹۷	ازوڑا خان شی
۲۶۱	حلف الفضول		پ	۱۹۷	ارون لارڈ
	خ	۱۱۳	پٹیل سردار	۲۹۸	آریہ
۱۳۰'۱۰۶	خضاءؑ حضرت	۱۰۸	پنجمبر سنگھ	۱۷۳'۱۵۳	اسماعیلؑ حضرت
	د		ت	۶۳	اسماعیلؑ شہید
۱۹۸	درو عبد الرحیم	۲۱۳'۲۱۱	تانی	۶۱۵	اشرف علی تھانوی
		۳۷۰	تورات		

۱۳ (حاشیه)	عبد الجبار شادید	۱۹۸	سید محمود ڈاکٹر	۶۳۰'۵۹۰'۵۸۹'۵۸۷	دوزخ
۳۹۷'۱۳	عبد الحکیم ڈاکٹر	۱۱۸'۱۱۷	سیواجی		ڈ
	عبدالرحمن بن عوف		ش	۲۵۷'۲۳۵	ڈارون
۲۲۶'۲۳۵'۱۳۱	حضرت	۹۸	شادی خان		ر
۶۳۹	عبدالرحمن مصری	۳۰۱	شبلی	۱۱۸	راج گورو
۶۲۶'۶۲۵'۶۲۳	عبدالستار افغان مولوی	۱۱۹	شردھانند سوای	۳۲۰	رازی ام
۳۹۶'۳۵۸	عبد القادر جیلانی سید	۳۳۳'۳۳۲	شترنج	۱۳	رحمت اللہ شیخ
۵۱۷	عبد الکریم حضرت مولوی	۶۵۸	شیبہ	۱۱۵	رستم
	عبد اللطیف شہید حضرت	۶۳۸'۶۳۳'۲۷۲	شیر علی حضرت مولوی	۳۳۳'۳۳۳'۳۳۰'۳۲۸	رمضان
۶۳۳'۵۹۶'۵۱۷'۵۱۶	ساجزادہ سید	۳۸۷'۳۶۵'۳۵۵'۲۷۶	شیطان	۱۱۳	رنگا سوای آزر
۲۳۷	عبد اللہ الدوین سینہ	۶۳۳'۵۸۶'۵۰۸'۳۹۷'۳۷۶'۳۶۸		۹۸	روشن علی حضرت حافظ
۵۹۹	عبد اللہ		ص		ز
۵۹۳	عبد اللہ بن ابی بن سلول	۳۶۰	صوبہ سرحد	۶۵۵	زر تشت حضرت
۵۹۹'۵۹۸	عبد اللہ بن مطعون		ض	۱۳۹'۱۳۸	زینت محل
۵۲'۱۳۲	عبد المطلب	۳۵۸	ضرار حضرت		س
۶۵۸	عتبہ		ط	۳۶۱	سرخ پوش
۹	عثمان حضرت		طاعون	۶۳۹'۳۹۳	سرور شاہ حضرت مولوی
۳۳۸	عرش	۳۹۰'۷۳'۲۲'۲۱	طبری	۱۳۱	سعد حضرت
۲۲۶	عکرمہ	۱۳۵	ظ	۱۱۸	شکھ دیو
۶۵۸'۱۱۷'۱۰۱'۱۰۰'۹	علی حضرت		ظفر اللہ خان پوری	۲۱۳'۲۱۱'۲۱۰'۲۰۹	سلطان احمد مرزا
۳۹۵'۱۸۹'۱۰۶	عمر حضرت	۵۸۲'۲۵۰	ظفر علی مولوی	۲۹۸	ساتی
۵۹۵'۵۲۹'۳۹۹'۳۶۹		۵۲۳'۲۷۷	ع	۱۱۸'۱۱۷	سندر سنگھ
۳۶۶	عمرو بن العاص		عائشہ حضرت	۱۳۳'۱۳۳	سندی
۱۵'۱۰۸'۶۰	عیسیٰ حضرت	۳۳۳'۱۳۹'۱۳۸'۶۱'۲۳	عباس حضرت	۶۳	سید احمد سہندی
۲۵۶'۲۵۵'۲۱۹'۲۱۷'۱۹۹'۱۷۲		۱۳۲		۲۱۳	سید محمد شریف

۶۱۳'۶۵۹'۶۵۶	۳۵۳'۱۹۹'۱۹۵'۱۵۹	کاگرس	۳۶۵'۲۹۱'۲۷۶'۲۷۴'۲۷۱'۲۶۰
۳۳۳	۵۱۱'۵۰۹'۵۰۶'۵۰۵'۵۰۳'۳۵۷	محمد اسحاق شاه	۵۷۳'۵۱۶'۵۱۳'۴۷۱'۴۷۰'۴۱۷'۴۱۶
۵۰	۴۰	کرشن حضرت	۶۵۵'۳۰۸'۳۰۷'۳۵۷'۳۱۱
۳۱۸۷۲۱۶	۵۰۰'۳۹۹	کسنزی	غ
۶۱۳'۶۱۳	۵۲۵'۶۸	کمال الدین خواجه	غلام احمد قادیانی حضرت مرزا
۳۳۶	۴۰۸	کنفیوشس حضرت	۶۳'۶۱'۶۰'۵۷'۵۵'۵۳'۱۲
۲۱۳	۴۲۸	کولبس گ	۱۱۰'۱۰۸'۸۸'۷۷'۷۳'۷۱'۶۸'۶۵'
۵۳۵			۱۷۱'۱۷۰'۱۵۳'۱۵۲'۱۳۳'۱۳۳'۱۲۶'۱۲۱
۶۲۳'۳۹۸	۱۹۵'۱۱۳'۱۱۳'۱۱۲	گاندھی مسٹر	۱۹۹'۱۸۰'۱۷۷'۱۷۶'۱۷۵'۱۷۳'۱۷۲'
۱۳	۲۷۸'۳۰۲'۳۰۰'۱۹۹'۱۹۹		۳۲۱'۳۱۵'۳۱۲'۳۰۹'۳۰۵'۳۰۳'۳۰۰
۱۹۹'۱۹۵'۱۹۳		ل	۳۸۸'۳۸۷'۳۸۵'۳۶۰'۳۳۰'۳۲۳'۳۲۷
۱۹۸	۳۶۷	لقمان حضرت	۳۵۸'۳۵۰'۳۱۳'۲۹۹'۲۹۸'۲۹۶'۲۹۳
۱۳۳	۸۳	لوقهر	۴۰۰'۳۹۹'۳۸۹'۳۷۱'۳۶۷'۳۶۵
۳۷	۱۳۳'۱۱۹'۱۱۰	لیکھرام پڑت	۴۶۹'۴۵۸'۴۳۰'۴۱۹'۴۱۶
۳۰۹		م	۴۹۶'۴۹۰'۴۸۶'۴۸۵'۴۸۳'۴۸۰
۲۱۶	۱۱۳	مالوی پڑت	۵۱۱'۵۰۳'۵۰۱'۵۰۰'۴۹۸'۴۹۷
۱۳	۱۲۰	مائی ریخی	۵۹۶'۵۹۲'۵۹۱'۵۳۳'۵۳۸'۵۱۷
۱۱۷	۱۳۹	ماہان	۶۲۸'۶۲۷'۶۲۳'۶۰۰'۵۹۸'۵۹۷
۱۱۹	۶۰۰	مبارک احمد مرزا	۶۳۷'۶۳۲
۳۶۰'۱۷۳'۱۵۱	۲۶۳	متصوفین	غلام محمد ریسر
۵۵۵'۵۵۳'۵۱۳'۳۷۰'۳۶۵'۳۵۲	۶۶'۶۳'۶۱	محمد حضرت علی علیہ السلام	ف
۳۸۳'۲۸۲	۱۵۲'۱۰۵'۸۲'۷۳'۷۱'۶۹'۶۸		۶۳۹
۳۵۱'۳۳۹'۳۳۸	۲۳۳'۲۳۱'۲۰۲'۲۰۱'۱۹۸'۱۹۷		فتح محمد بوری
۳۶	۲۹۸'۲۹۷'۲۹۳'۲۸۹'۲۶۱'۲۶۰		فرعون
۱۸۶	۶۳۸'۵۱۳'۴۱۵'۴۱۳'۳۶۶'۳۶۵		فیج اعوج
			ک

د		ن	
۲۶۳	هر مٹس (HERMITS)	۲۸۳	ناصر نواب حضرت مر
۵۸۴	ہندو	۳۱۰	نیولین
۱۳۰'۸۳'۷۷	ہندو	۳۳۰	نظام الدین مرزا
۳۹۰	ہومر	۲۵۷	نعمت اللہ خان
	ی		نوح حضرت
۶۶	یار محمد مولوی	۳۳۳	نور الدین حضرت
۵۲۳'۳۲۸	یورپ	۶۵۸	خلیفۃ المسیح الاول
۱۵۵	یودی		۲۳۳'۳۱۸'۳۵۱'۳۲۳'۲۹۳'۲۱۰'۱۰۹

۱۴ مقامات

۵۲۱'۳۸۳	خانہ کعبہ	پ	۱۹۲
	د	پشاور	۵۵۰
۱۳۹	وارجلنگ	پنجاب	۳۶
۶۶۵'۶۳۳'۵۹۰'۵۸۹'۵۸۷	دوزخ	۶۶۵'۶۳۳'۵۹۰'۵۸۹'۵۸۷	۲۳۵
۱۳۳	دھرم سالہ	پھیرو چچی	۲۳۵'۶۹
۱۹۲'۵۰	دھرم کوٹ	ت	۲۰۱'۳۶۹'۲۹۳'۱۳۳
۳۳۱'۳۸	وہلی	تلونڈی جھنگلاں	۱۱۵
	ڈ	ٹ	۵۲۸'۲۱۳'۲۸۱'۳۷
'۵۲۶'۳۹۳'۱۳۹'۳۷	ڈلوڑی	ٹھیکری وال	۶۳'۶۹
۶۳۳'۶۰۷'۶۰۲'۵۸۷'۵۷۲'۵۶۸		ج	۳۱۳
۱۱۵	ڈھا کہ	جاپان	۶۳۶'۳۷۸'۳۷۷'۳۰
	ر	جاوا	ب
۲۰	رام پور	جرمنی	۱۹۳'۱۹۳'۱۹۰
۳۹۳'۳۵۸	راولپنڈی	جموں	۱۷'۱۶
۲۶	رنگون	جنت	۶۵۷'۵۵۳'۲۲۵
۱۳۹	روم	جہلم	۱۲
	س	چ	۱۷
۶۳۱	سامرا	چین	۵۵۸'۵۱۱'۳۳۱'۳۸
۳۵۸'۲۹۳'۵۱'۳۹۹'۳۷	سیالکوٹ	ح	۱۹۷'۱۱۵
۱۹۲	سیکھوان	حدیبیہ	۵۱۱'۱۵۰'۱۱۸'۱۷۱'۱۶
			۵۱۱'۱۵۸'۲۰
			اٹھوال
			أحد
			آسٹریا
			آسٹریلیا
			افریقہ
			افغانستان
			آگرہ
			امرتر
			امریکہ
			انگلستان
			ایران
			بئالہ
			بحیرہ عرب
			بدر
			بغداد
			بلوچستان
			بہمنی
			بنارس
			بنگال (ضلع)
			بہار

۵۵۳'۵۲۱'۲۸۳'۲۱۲'۱۹۹		'۲۵۲'۲۵۱'۲۲۸'۲۲۱'۲۲۵'۲۲۲	ش
۶۶۰'۶۲۹'۶۰۹'۵۹۳'۵۹۲		'۲۲۶'۲۲۴'۲۲۳'۲۲۱'۲۲۱'۲۱۹'۲۱۹	شام
۳۸	ملتان	۵۱۱'۵۰۷'۵۰۳'۵۰۰'۴۹۳'۴۹۲'۴۷۹	شاہ پور
۳۷۴'۳۷۷	ملکانا	۵۷۰'۵۶۳'۵۵۸'۵۲۲'	شکار ماچھیاں
۱۳۴	مندر	۵۵۸'۳۲۱'۲۸۱'۲۶۱	شملہ
۱۳۷'۱۳۶	منصوری	۳۹	شینو پورہ
۱۱۵	میرزا پور	گھارا گ	ص
۲۲۹	نامیہ	گجرات	مقین
۱۹۲'۱۹۱	فنگل	گوجرانوالہ	صوبہ سرحد
۱۹۲	نوال پنڈ	گورداسپور	ع
	و	لاہور	عرب
۱۹۲	ونجواں	'۱۶۸'۱۱۵'۱۰۸'۵۱'۴۸'۴۷	عرش
	ہ	'۴۹۳'۲۹۱'۲۷۸'۲۶۸'۲۱۳'۱۷۶'	ف
۶۶'۵۰'۲۹'۲۲'۱۷	ہندوستان	۶۳۷'۶۱۳'۵۵۷'۵۳۵'۵۲۸	فلسطین
'۲۶۶'۲۵۰'۱۷۶'۱۳۷'۱۱۶'۱۰۰'۷۸'۷۵		۱۳۷'۱۳۸	ق
۳۳۶'۳۰۴'۲۹۲'۲۸۲'۲۸۰'۲۷۹'۲۷۸		م	قادیان
۶۳۲'۶۲۹'۵۲۴'۴۶۴'۴۱۴'۳۱۳'۲۱۳'		۵۱۱'۳۰	۹۶'۹۲'۹۰'۶۶'۴۹'۲۳
۱۹۲	ہوشیار پور	مدراں	۲۵۰'۲۴۹'۲۳۱'۲۲۸'۲۲۷'۲۱۲'۱۹۲'۱۵۴
	ی	مدرسہ احمدیہ	۳۰۴'۳۰۳'۳۰۱'۲۹۹'۲۹۴'۲۹۳'۲۸۵'
۱۳۹	ریموک	مدینہ منورہ	'۴۳۶'۴۱۶'۴۱۴'۴۱۳'۴۰۴'۴۰۳'۴۰۲'۴۰۱'
۳۷۸'۳۷۷	یمن	۶۵۸'۵۹۳'۵۹۲'۵۵۷'۵۵۳'۴۸۳'	۵۵۸'۵۲۸'۵۱۱'۵۰۳'۵۰۲'۴۹۳'۴۵۹
'۶۶۴'۶۶۸'۶۶۸'۶۶۸'	یورپ	۱۳۹	۶۳۴'۶۳۳'۶۳۲'۶۲۶'۶۲۶'۶۲۳'
۶۵۵'۶۵۴'۶۳۱	یوپی	۱۳۶	۳۷۷'۳۷۶
۱۱۵'۱۰		۶۳۱	۳۷۷'۱۹۷'۱۱۶'۱۱۵
		۱۳۱	۳۸
		'۱۳۶'۱۳۵'۱۰۱'۱۰۰	کانپور
			کراچی
			کشمیر

